

מפגש מס' 140

דף למנחה

דברי הימים ב ח'-י"ב

תוכן הפרקים שנלמדו השבוע

פרק ח' - הרחבת מלכות שלמה

פרק ט' - עושרו וחכמתו של שלמה

פרק י' - פילוג הממלכה

פרק י"א - מלכות רחבעם

פרק י"ב - חטאי רחבעם ועליית שישק

לימוד מעמיק

בין בית דוד לירבעם בן נבט

חלק א - פילוג הממלכה (י')

לאחר מלכות שלמה המפוארת, מתפלגת הממלכה לשתיים - ממלכת יהודה וממלכת ישראל. בספר מלכים, מפורטים ומודגשים החטאים של שלמה המלך שהביאו לפילוג הממלכה (מל"א י"א), ורק לאחר מכן מסופר הסיפור על הדיון בין רחבעם לישראל על הקלת עול העבודה, שבעקבותיו התרחש הפילוג בפועל (מל"א י"ב). לעומת זאת, ספר דברי הימים מתעלם מן הצד השלילי של מלכות שלמה, ומציג רק את הצד החיובי. לא נזכרת נשיאת הנשים הנוכריות והעבודה הזרה; לא נזכר העימות בין ירבעם לשלמה סביב בניית המילוא; לא מפורטת נבואת אחיה לירבעם (אלא רק נזכרת בקצרה ובדרך אגב); לא נזכרת ההידרדרות הבטחונית בסוף ימי שלמה, המוצגת בספר מלכים כעונש על חטאיו. דברי הימים מציג רק את הסיפור על הפילוג בעקבות הדיון בין רחבעם לישראל (דבהי"ב י').

עם זאת, הספר לא מתעלם לגמרי מהתכנית הא-להית העומדת מאחרי פילוג הממלכה. אדרבה, הוא מקפיד להדגיש כי הגורם המרכזי לפילוג היה רצון ה': וְלֹא-שָׁמַע הַמֶּלֶךְ אֶל-הָעָם כִּי-הָיְתָה נִסְכָּה מֵעַם הָאֵל-לֵהִים לְמַעַן הָקִים ה' אֶת-דְּבָרוֹ אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד אַחִיהוּ הַשְּׁלוּזִי אֶל-יֶרְבֶּעֶם בֶּן-נֶבֶט (י', טו). אבל הסיבה לנבואה זו ותוכנה אינם מפורטים, כך שמקריאת הסיפור בדברי הימים ללא הרקע בספר מלכים ניתן להבין כאילו מדובר בהבטחה מיוחדת לירבעם, ולא כעונש לשלמה ולבית דוד (ראו [סרטון מאת הרב אמנון בזק](#), ובפוסט [מאת הרב אלחנן סמט](#)).

ההבדל בין דברי הימים למלכים יכול להיות מוסבר בשתי דרכים:

- א. התיאור השונה נובע מכך שבכל אחד מהספרים הכתוב מעוניין להציג מסר אחר. המסר של ספר מלכים שונה מהמסר של דברי הימים (הן באופן כללי והן בכל סיפור באופן ספציפי).
- ב. הספרים משלימים זה את זה. ספר דברי הימים בונה על הידע הקודם של הקוראים המכירים את תוכנו של ספר מלכים.

בכל מקרה, ניכר כי מבחינת דברי הימים, **פילוג הממלכה הוא עובדה קיימת, שספר דברי הימים לא עוסק במשמעותה**. ספר מלכים, שעוסק בהרחבה בקורות ממלכת ישראל, עוסק גם בהבנת משמעות הפילוג, שהוא הרקע להקמת ממלכת ישראל ומצדיק את קיומה של הממלכה הנפרדת. לעומת זאת, **ספר דברי הימים עוסק במלכי בית דוד** (שבספר מלכים מעשיהם נזכרים בקצרה), תוך דגש משמעותי על עמידתם הרוחנית אל מול ה' (ראו גם **בפוסט מאת נתנאל שפיגל**, ובפוסט מאת הרב ד"ר יואל בן-נון. להרחבה על פילוג הממלכה והגורמים לה על פי ספר מלכים ראו **שיעור קהילות לומדות בנושא**)

חלק ב - מלכות רחבעם (י"א-י"ב)

מלכותו של רחבעם מתפרשת בדברי הימים על פני שני פרקים: י"א-י"ב. כל פרק מציג תקופה אחרת במלכותו, שמחולקת על פי המצב הרוחני:

פרק י"א עוסק 3 השנים הראשונות, בהן הוא עוסק בביסוס וחיזוק של ממלכתו, שהתקטנה מאד בעקבות פילוג הממלכה. בשלב זה, הוא והעם עדיין עובדים את ה', על פי עדות הכתוב: **וַיִּחַזְקוּ אֶת־מַלְכוּת־יְהוָה וַיֵּאֱמְרוּ אֶת־רַחֲבֶעֱם בְּדַלְמָה לְשָׁנִים שְׁלוֹשׁ כִּי הִלְכוּ בְּדֶרֶךְ דָּוִד וּשְׁלָמָה לְשָׁנִים שְׁלוֹשׁ (י"א, יז).**

פרק י"ב, לעומת זאת, מתאר את התפנית שעבר רחבעם בשנים שלאחר מכן: אחרי שמלכותו התבססה, פנה רחבעם מעבודת ה' - וַיְהִי כִּהְכִיז מַלְכוּת־רַחֲבֶעֱם וַיִּחַזְקוּ עָבֹד אֶת־תְּהוֹרַת ה' וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ (י"ב, א). הפרק אמנם מתאר גם חזרה בתשובה, אבל נראה כי התיקון הרוחני לא היה מלא ושארית מלכות רחבעם נשפטה בכל זאת לחומרה ומסוכמת כך: **וַיַּעַשׂ הָרַע כִּי לֹא הִכִּין לְבֹו לְדָרוֹשׁ אֶת־ה' (יד).**

בספר מלכים, מלכות רחבעם נשפטה בעיקר על פי סופה, והיא מתוארת שם די בקצרה. עם זאת, דווקא שם מוצגים חטאי הממלכה באופן מפורט הרבה יותר: **וַיַּעַשׂ יְהוָה הָרַע בְּעֵינֵי ה' וַיִּקְנֵאוּ אֹתוֹ מְכַל אֲשֶׁר עָשׂוּ אֲבֹתָם בְּחַטָּאתָם אֲשֶׁר חָטְאוּ: וַיִּבְנוּ גִסְ-הַמָּה לְהֶם בְּמֹזֵם וּמֵיֵצְבוֹת וְאֲשִׁירִים עַל כָּל־גְּבֻעָה גְבֻעָה וְתַחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן: וְגִסְ-קָדֵשׁ הָיָה בְּאֶרֶץ עֵשׂוּ כָּל־הַתְּעֵבֹת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הוֹרִישׁ ה' מִפְּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל (מל"א י"ד, כב-כד).**

אם כן, מהו המסר של הכתוב בספר דברי הימים? מדוע הוא מפחית בערכם של חטאי רחבעם?

השוואה בין שני הפרקים המתארים את מלכות רחבעם, מצביעה על הקבלה ביניהם ועל מוטיב מרכזי חוזר. בשני הפרקים מוזכרות **מלחמות**: בפרק י"א - מלחמה שמארגן רחבעם כדי להשיב אליו את כל ישראל, ובפרק י"ב - עלייתו של שישק מלך מצרים על יהודה וירושלים. בשתיהן, התוצאה הסופית של המלחמה נמנעת בעקבות נבואתו של **שמעיה הנביא**, ולאחר שרחבעם והעם **שומעים בקולו**.

בנוסף, שני הפרקים מספרים גם על ההשפעה שהיתה למלחמה על עבודת **בית המקדש**. בפרק י"א מתואר כיצד כהנים ולויים רבים עוברים ממלכת ישראל אל ממלכת יהודה כדי לעבוד בבית המקדש, כיוון שירבעם עבר לעבוד את העגלים: **וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם אֲשֶׁר בְּכָל־יִשְׂרָאֵל הִתְיַצְּבוּ עֲלָיו מִכָּל־גְּבוּלָם: כִּי־עָזְבוּ הַלְוִיִּם אֶת־מִגְרָשֵׁיהֶם וְאֶחְזָתָם וַיָּלְכוּ לַיהוָה וְלִירוּשָׁלַם כִּי־הִזְנִיחַם יְרָבֶעֱם וּבְנָיו מִפְּהֶן לֵה' (י"א, יג-יד). כך התחזקה עבודת המקדש בממלכת יהודה בתגובה להתרחקותם של שבטי ישראל ממנה.**

בפרק י"ב, מתאר הכתוב במפורט כיצד פגע מסע שישק באוצרות המקדש, בין השאר על ידי לקיחתם של 300 מגיני הזהב שעשה שלמה. במקומם, מכין רחבעם מגני נחושת שישמשו אותו בבואו אל בית ה': **וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ רַחֲבֶעֱם תַּחְתִּיָּהֶם מִגְנֵי נְחֹשֶׁת וְהַפְקִיד עֲלֵי־יָד שְׂרֵי הָרָעִים הַשְּׂמָרִים פֶּתַח בֵּית הַמֶּלֶךְ: וַיְהִי מִדִּי־בֹוא הַמֶּלֶךְ בֵּית ה' בָּאוּ הָרָעִים וּנְשָׂאוֹם וְהִשְׁבִּיחוּ אֶל־תֵּא הָרָעִים (י"ב, י-יא). רחבעם מכפר על רעתו, ושב להשקיע בעבודת המקדש ובקשר שבין בית ה' ובין המלך.**

אם כן, נראה שספר דברי הימים מדגיש בתוך דברי מלכות רחבעם דווקא את **המחויבות שלו לדבר הנביא - דבר ה'**, ואת **הקשר הרציף עם בית המקדש**. גם כאשר העם פונה מתורת ה', לא פרטי החטא הם שמעניינים אותנו,

אלא העובדה שבכל עת ממלכת יהודה תחת רחבעם קשובה לדבר ה' - מחזיקים את עבודת בית ה', ודברי הנביא מביאים אותם לתיקון מעשיהם.

זוית אישית

דברי הימים מדגיש את חשיבות השמיעה לדברי הנביא, למרות שהוא נכתב לאנשי בית שני, בעת שהנבואה פסקה מישראל. מתוך כך, ניתן להבין שהמסר איננו מתמקד בשמיעה לנביא אלא בעשיית רצון ה'.

חשבו - איפה בחיים הפרטיים שלנו אנחנו יכולים ליישם את המחויבות לרצון ה', גם ללא נביא?

ביצור ערי יהודה:

בפרק י"א מסופר שרחבעם משקיע מרץ רב בביצור ובהכנה של ערי יהודה לקראת מלחמה: וישב רחבעם בירושלם ויבן ערים למצור ביהודה: ... ויחזק את המצודות ויתן בהם נגידים ואצרות מאכל ושמן ויין: ובכל עיר ועיר ענות ורמחים ויחזקם להרבה מאד ויהיילו יהודה ובנימן (י"א ה-יב).

את בניית ערי המצורות הללו ניתן להסביר בשתי דרכים -

- א. ביצור הממלכה החדשה: ממלכתו של רחבעם הצטמצמה פתאום והוגבלה לשטח קטן הרבה יותר מזה שעליו שלט שלמה. בעוד שלמה ביצר ערים גדולות בכל רחבי ממלכת ישראל, רחבעם נדרש כעת לבצר מחדש את ערי יהודה ולהכין את הממלכה שלו למלחמות שעשויות לבא מכל עבר (ראו ב**פוסט מאת ד"ר גבי ברזילי**).
- ב. רחבעם אמנם מוותר על הקרב עם ירבעם (בעקבות נבואת שמעיה) אבל מכין את עצמו ואת הממלכה לקראת קרבות עתידיים שעלולים להיות לו עם ירבעם ועם ישראל (ראו גם ב**פוסט מאת ד"ר חגי משגב**).

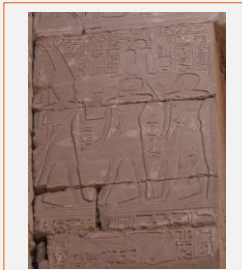
בשני הכיוונים הללו ניתן לזהות שמץ של חטא. בין אם מדובר בהכנות לקראת מלחמה בירבעם, שהנביא ציווה להמנע ממנה, ובין אם מדובר בביצור ובחיזוק הערים כנגד אויב חיצוני, שעלול לבא על חשבון האמונה בה' בעת צרה. לאחר שבסופו של דבר העם עוזב את תורת ה', עונשו הראשון הוא בהשמדת ערי המצורות הללו על ידי שישק, באופן שמבהיר את חוסר התועלת שיש בביצורים הללו: ויהי בשנה החמישית למלך רחבעם עלה שישק מלך מצרים על ירושלם כי מעלו בה: ... וילכד את ערי המצודות אשר ליהודה ויבא עיר ירושלם (י"ב ב-ד).

כך עולה מן הסיפור גם המסר החשוב, שעוד יחזור רבות בספר דברי הימים - **כחו של העם מול אויביו תלוי באמונתו ובקרבתו לה', ולא בכח חומרי וביצורים חזקים** (ראו עוד ב**פוסט מאת נתנאל שפיגל**).

זוית אישית

חשבו - באילו תחומים בחייכם אתם משקיעים בביטחונות 'על כל צרה שלא תבא'? באיזו מידה ראוי לדעתכם להשאיר ביד האמונה?

תבליט במקדש כרנך.
תמונה מאת-CC BY-Neithsabes, SA 3.0 <>, via Wikimedia

הידעת?

מסע שישק

על קירותיו של מקדש אמן בכרנך שבמצרים נתגלתה כתובת נצחון של המלך 'שושנק הראשון' (-) אותו מזהים החוקרים עם שישק המקראי, המתארת את מסעו ואת כיבושיו. על הקיר הדרומי של המקדש נמצא תחרית ובו רשימה המכילה כ-150 שמות מקומות אותם כבש שושנק בארץ ישראל. רוב השמות המופיעים שם שייכים לממלכת ישראל, ומעטים מהם בממלכת יהודה ובנגב. ירושלים לא מוזכרת. את היעדרה של ירושלים ניתן להסביר, על פי העולה מן הפסוקים, שאת ירושלים שישק לא כבש, ובמקום זאת הסתפק בבזיזת אוצרותיה.

אמנם השמות הרבים של ערי ממלכת ישראל מעלים תהיות לגבי אופי מסעו של שישק. ספרי מלכים ודברי הימים אינם מזכירים כלל ששישק נלחם גם עם ממלכת ישראל. עם זאת, יתכן שהם בקשו להדגיש דווקא את תפקידו של מסע שישק כעונש לממלכת יהודה, ולכן התעלמו מההיקף האמיתי של הכיבושים שלו. ניתן בכל אופן להשתמש בתגלית הזו כדי לחדד את הפער בין ממלכת יהודה וישראל כפי שמוצג אצלנו. בעוד ממלכת יהודה נפגעה מכיבושי שישק, אבל ניצלה בזכות הקשבה לדברי הנביא ובזכות עבודת המקדש; ממלכת ירבעם ספגה אבידות גדולות ורבות יותר באותה המלחמה, ויתכן שאפילו עיר המלכות באותה העת - שכם, נפלה בידי שישק. כך רצו מפרשים בני זמננו להסביר את המעבר של ירבעם מבריתו הראשונה - שכם - אל העיר פנואל שמעבר לירדן: וַיִּבֶן יִרְבֵּעַם אֶת־שָׁכֶם בְּהַר אֶפְרַיִם וַיֵּשֶׁב בָּהּ וַיֵּצֵא מִשָּׁם וַיִּבֶן אֶת־פְּנוּאֵל (מלכים א' י"ב, כה). (ראו עוד ב**פוסט מאת הרב ד"ר יואל בן-נון**).

חלק ג - מלחמת אביה וירבעם (י"ג)

המאבק בין בית דוד לבין ירבעם בן נבט, מחריף בימי אביה בן רחבעם. למרות תקופת מלכותו הקצרה של אביה - שלוש שנים בלבד - הוא מספיק בזמן זה לצאת לקרב רציני ומכריע נגד ממלכת ישראל, ולהכות אותם מכה קשה ואנושה. לשאלה כיצד התרחש קרב כזה למרות איסורו של הנביא שמעיה אין תשובה מפורשת, וגם לא ברור לחלוטין מי היה היוזם של הקרב. אבל יתכן להציע שהאיסור של שמעיה הנביא היה תקף רק לתקופת הפילוג הראשונית, ולכן הוא פקע עם מותו של רחבעם. בכל מקרה, ספר דברי הימים מציג את הקרב ואת אביה המלך באור חיובי.

כבר בהצגתו של אביה המלך ספר דברי הימים עושה עמו חסד רב. למרות שאנו יודעים מספר מלכים שאביה לא נחשב מן הטובים שבמלכי יהודה: וַיֵּלֶךְ בְּכָל־חַטָּאוֹת אָבִיו אֲשֶׁר־עָשָׂה לְפָנָיו וְלֹא־הָיָה לְבָבוֹ שָׁלֵם עִסְדוֹ אֶל־לִהְיוֹ כְּלָבָב דָּוִד אָבִיו (מלכים א' ט"ו, ג); בספר דברי הימים אין זכר לשיפוט רוחני של דרכו של אביה (גם לא לטובה).

יתרה מזו, הספר מנטרל בעדינות גם את הנקודות השליליות בזהותו של המלך. בפרק י"א, מפורטת משפחתו של רחבעם, ומתואר כיצד הוא בחר את מעכה בת אבשלום - אמו של אביה - על פני כל נשיו: וַיֵּאָהֶב רְחִבְעָם אֶת־מַעֲכָה בַת־אֲבִשָׁלוֹם מִכָּל־נָשָׁיו וּפְלִגְשָׁיו... וַיַּעֲמֵד לְרִאשׁוֹ רְחִבְעָם אֶת־אֲבִיָּה בְּנִי־מַעֲכָה לְנָגִיד בְּאַחֲיוּ כִּי לְהַמְלִיכוֹ (י"א, כא-כב). מעכה בת אבשלום ידועה לנו כאשה שהשפעתה הרעה הביאה להכנסת עבודה זרה לירושלים: וַגַּם אֶת־מַעֲכָה אָמַן וַיִּסְרָהּ מִגְּבִירָה אֲשֶׁר־עָשְׂתָה מִפְּלִצֵּת לְאֲשֶׁרָה (מלכים א' ט"ו, יג), ואכן, בחירת מעכה על פני נשיו ופילגשו מוזכרת כשלב אחד קודם לעזיבת תורת ה' של רחבעם וכל הממלכה (ראו גם ב**סרטון מאת ד"ר נריה קליין**).

ספר דברי הימים מעדן את הקשר בין אביה למעכה, כאשר הוא משנה את שם אמו של אביה לשם חיובי יותר: וַיִּמְלֹךְ אֲבִיָּה עַל־יְהוּדָה: ... וַיֵּשֶׁם אָמֹן מִיְכִיָּהוּ בַת־אוּרִיאֵל מִן־גְּבֵעָה (י"ג, א-ב). גם שמו של אביה עצמו שונה מן השם שניתן לו בספר מלכים - אבים. השם "אביה" מכיל אזכור של שם ה', ובכך מצייר אותו יותר חיובי (ראו גם ב**פוסט מאת הרב ד"ר יואל בן-נון**).

נראה שספר דברי הימים איננו מתכוון להעלים את חטאי אביה לגמרי, אלא להתמקד בנושא אחר: ספר דברי הימים מדגיש את עליונותו הרוחנית של אביה על פני ירבעם, מעצם העובדה שהוא שייך לבית דוד, ושהוא

ממשיך להחזיק בעבודת בית המקדש. זאת הסיבה שה' עוזר לו בקרב נגד ירבעם, ואביה מודע לכך ומדגיש בנאמו את שני יתרונותיה הרוחניים של ממלכת יהודה על פני ממלכת ישראל, שאינם תלויים בהתנהגות הספציפית של המלך:

- א. מלכות בית דוד, שבינו לבין ה' נכרתה ברית עולם: הלא לכם לדעת כי ה' א-להי ישראל נתן ממלכה לדוד על-ישראל לעולם ולבניו ברית מלח (י"ג, ה).
- ב. שימור עבודת ה' בביתו המוכרז ובמקום אשר בחר - בבית המקדש בירושלים: ואנחנו ה' א-להינו ולא עובדנו וכהנים משתתפים לה' בני אהרן והלוים במלאכת (י"ג, י); כי-שמרים אנחנו את-משמרת ה' א-להינו ואתם עובתם אותו (י"ג, יא).

כדי להמחיש זאת, אביה מביא לקרב את חצוצרות התרועה: והנה עמנו בראש הא-להים וכהניו וחצוצרות התרועה להריע עליכם בני ישראל (י"ג, יא). על החצוצרות הללו נצטוו ישראל במדבר: וכי-תבאו מלחמה בארצכם על-הצד העיר אתכם והרעטם בחצוצרות ונגפרתם לפני ה' א-להיכם ונושעתם מאיביכם (במדבר י', ט). מדובר בתקדים יוצא דופן. החצוצרות נועדו להזכיר את עם ישראל לפני ה' בעת מלחמה נגד אויביהם, ואילו כאן משתמשים בהן במלחמת אחים שהמריעים בה הם ממלכת יהודה בלבד, כנגד 'אויביהם' משאר שבטי ישראל. יש בכך הכרזה מצדו של אביה שממלכת ישראל הופכת לאויבת העם, וכך גם לאויבת של ה': אלה-תלחמו עמ-ה' א-להי-אבותיכם כילא תצליחו (י"ג, יא) (ראו גם [במאמר מאת עמוס חכם](#) ובסרטון [מאת הרב אורי שרקי](#)).

אביה אמנם מנסה למנוע את הקרב, ומציע לישראל להימנע ממלחמה, ולחזור לאחדות ולשיתוף פעולה בין ישראל ליהודה. אך הוא לא מצליח בכך.

בסופו של דבר, הנצחון על ירבעם מתואר כמעט כמו נצחונם של שופטי ישראל נגד אויביהם: ויריעו איש יהודה ויהי בקריע איש יהודה והאלהים נגף את-ירבעם וכל-ישראל לפני אביה ויהודה: ... וינעו בני-ישראל בעת ההיא ואמרו בני יהודה כי נשיענו על-ה' א-להי אבותיהם: ... ולא-עצר פח-ירבעם עוד בימי אביו ויגפחו ה' וימת (י"ג, ט-כ). כך מוכרעת המערכה הראשונה בין ממלכת ישראל לממלכת יהודה, בניצחון מוחץ של יהודה, ובהכרה בכך שממלכת יהודה ובית דוד הם מרכז הקשר המתמשך בין עם ישראל לא-להי אבותם (ראו גם [פוסט מאת נתנאל שפיגל](#)).

אם כן, ניתן להבין שהמלחמה בין אביה לירבעם איננה רק מלחמה פיזית על שליטה אלא מבטאת את ההכרעה הרוחנית - איזו משתי הממלכות ראויה בעיני ה' להיות הממלכה הממשיכה את מסורת ישראל. הנאום של אביה מבטא את החיבור העמוק שלו לשורשים האמוניים, ואת הזכות של בית דוד המחובר לעבודת ה' ולמקדש.

שאלה למחשבה:

דמותו של אביה מתוארת משתי זוויות שונות בספר מלכים ובספר דברי הימים, וניתן לראות זאת לא כסתירה אלא כשני צדדים של אישיות מורכבת. הוא אמנם עשה מעשים בעיתיים, אך בשעת המלחמה הוא מגלה את כח האמונה הפנימי האמיתי שבו.

אישיות של בני אדם היא תמיד מורכבת, מחזקות וחולשות, יתרונות וחסרונות. גם מנהיגים דגולים הם בעלי דמות מורכבת, ולעתים מתנהלים בצורה לא ראויה (דתית, חברתית או מוסרית). כיצד לדעתכם ניתן לייצג את המורכבות הזו בשיפוט החברתי של דמויות ציבוריות? מה היחס בין מעשיו הטובים של אדם לעומת הצדדים הבעייתיים שבמעשיו?

סיכום:

ספר מלכים, עוסק בתולדותיו ההיסטוריים הרוחניים של עם ישראל ויחסיו עם ה', ועל כן מפרט את הסיבות לפילוג הממלכה, את התהליך עצמו, ולאורך הספר עוקב אחר תולדותיהן של שתי הממלכות, ומרחיב את התיאור של ממלכת ישראל.

לעומתו, ספר דברי הימים מעביר מסרים הנוגעים לייחודו של בית דוד, למשמעותו של בית המקדש, ולקשר בין השניים. לכן, ספר דברי הימים לא יתאר את חטאי שלמה כגורם לפילוג הממלכה, אלא להפך - ישים דגש לעל נקודות החוזק הרוחניות של מלכות בית דוד.

בתקופת מלכות רחבעם ממלכת יהודה נמצאת במצב בטחוני מעורער, הן מול ממלכת ישראל שמרדה בהם, והן מול הממלכות השונות מהאזור, ובמיוחד מצרים, שמזהות את היחלשות של ממלכת יהודה הקטנה ומנסות לתקוף אותה. דברי הימים מעביר מסר ברור, כי ישועתו של העם תלויה בשמיעה בקול הנביא (במקרה הזה - שמעיה) ובשמירת עבודת ה' במקדש. בנוסף, עליית שישק על הארץ מבהירה לעם שהמאמץ הרב שמושקע בביצורים והכנות חומריות למלחמה חסר משמעות אל מול רצונו של ה'.

המלחמה בין אביה לירבעם איננה רק מלחמה פיזית על שליטה בשטח או באנשים אלא מבטאת את ההכרעה הרוחנית - איזו משתי הממלכות ראויה בעיני ה' להיות הממלכה הממשיכה את מסורת ישראל. בנאומו, מדגיש אביה את כוחו של בית הדוד העומד בברית עם ה', ואת היתרון הרוחני של ממלכת יהודה, המחוברת למקור העבודה האמיתי של ה' - בית המקדש וכליו. על אף שאביה לא נחשב לאחד ממלכי יהודה הצדיקים, הנאום האמוני שהוא נותן לפני המלחמה הוא בעל משמעות מספקת כדי שה' יסייע בידיהם להביס את ירבעם בקרב הגורלי הזה.

להרחבה

[מתן על הפרק - דף לימוד לפרקים ט'-י](#)

[מתן על הפרק - דף לימוד לפרקים י"א-י"ב](#)

[מאמר מאת פרופ' יהודה אליצור: פלישת שישק במקרא](#)

[שיעור מאת הרב אלחנן סמט: הסיפור שמאחורי מסע שישק](#)

[שיעור מאת ד"ר חגי משגב: רחבעם - בין מלכים לדברי הימים](#)

[שיעור מאת הרב מנשה וינר: אביה - צדיק?](#)

[שיעור מאת הרב אלחנן סמט: מי אתה אביה?](#)